

A) Mishna

- 1) What would be the halachic definition of the damage done by these animals that escaped?
- 2) Does this mishna come to limit or to expand what has been taught earlier in the tractate?
- 3) Where was the very last time that we earlier learned about the concept of כראוי?
- 4) Was the concept used in that earlier source in a comparable fashion?
- 5) Where had we even earlier seen the concept of כראוי?
- 6) What was the difference between the scenario in that earlier source and here?
- 7) Why do you think that the law is different here than in that earlier source?
- 8) What phrase of this mishna seems superfluous and/or difficult?
- 9) How do you think we might be able to nevertheless understand the phrase that seems superfluous and/or difficult?
- 10) What might we make of the fact that when the mishna first talks of the ליסטים it uses the verb הוציאוהו whereas the second time it uses the verb פרצוהו?

B) Additional Sources

- 1) Babylonian Talmud, Tractate Baba Kama, page 55b

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נה עמוד ב

גמרא. תנו רבנן: איזהו כראוי, ואיזהו שלא כראוי? דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה - זהו כראוי, שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה - זהו שלא כראוי. אמר רבי מני בר פטיש: מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה? רבי יהודה היא; דתנן: קשרו בעליו במוסירה ונעל לפניו כראוי, ויצא והזיק, אחד תם ואחד מועד - חייב, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר: תם - חייב, מועד - פטור, שנאמר: +שמות כ"א+ ולא ישמרנו בעליו, ושמור הוא זה; רבי אליעזר אומר: אין לו שמירה אלא סכין. אפילו תימא רבי מאיר, שאני שן ורגל, דהתורה מיעטה בשמירתן, דאמר רבי אלעזר, ואמרי לה במתניתא תנא: ארבעה דברים התורה מיעטה בשמירתן, ואלו הן: בור ואש, שן ורגל. בור, דכתיב: +שמות כ"א+ כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו, הא כסוה - פטור; אש, דכתיב: +שמות כ"ב+ שלם ישלם המבעיר את הבערה, עד דעביד כעין מבעיר; שן, דכתיב: +שמות כ"ב+ ובער בשדה אחר, עד דעביד כעין ובער; רגל, דכתיב: ושלח, עד דעביד כעין ושלח.

- 2) Babylonian Talmud, Tractate Baba Kama, page 55b

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נה עמוד ב ודף נו עמוד א

תניא, אמר ר' יהושע: ארבעה דברים, העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, ואלו הן: הפורץ גדר בפני בהמת חבירו... אמר מר: הפורץ גדר בפני בהמת חבירו. היכי דמי? אילימא בכותל בריא, בדיני אדם נמי ניחייב! אלא בכותל רעוע.

- 3) Rambam's Mishne Torah, Hilchot Nizkey Mamon, chapter 4, halacha 2, with the comment of the Ra'avad

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ד הלכה ב

הפורץ גדר לפני בהמת חבירו ויצאת והזיקה, אם היה גדר חזק ובריא חייב, ואם היה כותל רעוע פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים, וכן הנותן סם המות לפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. +/השגת הראב"ד/ הפורץ גדר לפני בהמת חבירו ויצתה והזיקה אם היה גדר חזק ובריא חייב. אמר אברהם זה שאמר חייב לא ידענו מהו אם על הכותל אמר למה ליה למימר ויצתה והזיקה ואם על הנזק אמר אינו כן אלא אם כן הכישה והדריכה לנזק. +

- 4) Responsa of the Rambam, Blau edition, number 432

שו"ת הרמב"ם סימן תלב

(לחכמי לונלי). שאלה בספר נזיקין פרק ד' הפורץ גדר לפני בהמת חבירו ויצאתה והזיקה אם היה גדר חזק ובריא חייב. ילמדנו רבינו אם על הכותל אמר למה ליה למימר יצאתה והזיקה. ואם על הנזק אמר הא אמרינן +בבא קמא נ"ו ב'+ בגמרא שאין הלסטים חייבין אלא אם כן הכישה והדריכה למקום הנזק יורינו מורנו ושכרו כפול מן השמים.

תשובה על הנזק אמרתי ולא על הכותל וכך על הנזק אמרו חכמים ולא על הכותל ... ואין הדברים אמורים אלא לענין הבהמה שיצאה מפרצה והזיקה אם היה הגדר חזק ובריא הפורץ חייב בנזקה בדיני אדם ואם היה הכותל רעוע שאינה משתמרת הפורץ פטור מדיני אדם על זה הנזק שהזיקה הבהמה וחייב בדיני שמים שהרי גרם לבעלים לשלם הואיל והכותל רעוע כמו שביארנו שאפילו חתרוה או פרצוה לסטים בעל הצאן חייב ואם לא פרץ אפשר היה שלא תצא ולא תזיק ומפני זה חייב בדיני שמים.

זוהי שהקשיתם על דבר זה מן הליסטים שפרצו מחיצת הדיר בבריאה שאין חייבין בנזקיה עד שיוציאוה אבל אם יצתה מעצמה פטורין ודאי קושיא היא זאת וזהו פירוקה הפרש גדול יש בין ליסטים שפירצו +שפרצו (שם) + הדיר ובין חבירו שפרץ לפני בהמתו שהליסטים כוונתם לגנוב הבהמה לפיכך כל זמן שלא הוציאוה מרשות בעלים לא נתחייבו +בגניבה (כי"ש) פ) + ולא נעשית ברשותם ובעת שיוציאוה נעשית ברשותם ונתחייב בנזקיה אבל אם הניחוה שם הרי לא עשו הנזק שנתכוונו לו שהוא הגניבה ולפיכך פטורין אבל הפורץ גדר לפני בהמת חבירו אין כוונתו לגנוב ולא נתכוון אלא שתצא הבהמה ותזיק ויתחייבו הבעלים בנזקיה ולפיכך הוא חייב באותו נזק כדין כל מזיק וזהו הפרש בין לסיסטים ובין פורץ בהמת חבירו והרי כל הדברים נכונים ויוצאין על עיקרי הדינין וכלם נתנו מרועה

5) Tosphot Baba Kama page 55b

תוספות מסכת בבא קמא דף נה עמוד ב

נפרצה בלילה – אף על פי דתנא נעל בפניה כראוי פטור אצטריך למתני "נפרצה בלילה פטור" כדדייק בפרק קמא (דף יד.). הא ביום חייב דקלא אית ליה למילתא ומסתמא ידע שנפרצה. אי נמי בלילה אפילו נודע לו שנפרצה ויצתה הבהמה אין לו לטרוח יותר מדאי לחזר אחריה באפילה.

6) Tosphot Baba Kama page 55b

תוספות מסכת בבא קמא דף נה עמוד ב

או שפרצוה לסיסטים - ואצטריך לאשמועינן דאפילו הלסיסטים פטורים כשלא הוציאוה.

7) Mechilta dRebbi Shimon bar Yochai chapter 22, verse 4

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק כב

(ד) ... מיכן אתה אומר, הגנבין שפתחו את הדיר ופתחו את המוקצה* ויצאה בהמה והזיקה, הגנבין פטורין ובעל הבית פטור שנאמר "ושלח את בעירו" יצא זה שלא שילח. הוציאוה הגנבין. הגנבין חייבין ובעל הבית פטור ...

*המהדיר עזרא ציון מלמד כותב שאולי צריך לומר כאן - המחיצה

8) Babylonian Talmud, Tractate Baba Kama, page 56a-b

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נו עמוד א

הוציאוה לסיסטים - לסיסטים חייבין. פשיטא, כיון דאפקוה קיימא לה ברשותיהו לכל מילי! ...

מקורות נוספים

השלמותיו של אלבק

בית הבחירה לרבנו המאירי על אתר, עם הערות המהדיר